

Vad innebär det egentligen att vara en god muslim?

*I Allahs namn, den Nåderike, den Barmhärtige
En fördjupning i tro, karaktär och handlingar inom sunni-islam*

Inledning

Frågan om vad det verkligen innebär att vara en god muslim är djupare än den kan verka vid första anblick. Det räcker inte att bara utföra yttre handlingar – islam är en helhetlig livsväg (din) som omfamnar tro, karaktär, relationer och samhällsansvar. Sunni-islam erbjuder en rik vägledning i denna fråga, grundad i Koranen, Profetens sunnah och den lärda traditionens tolkningar genom århundradena.

”Den mest fullkomliga av de troende i tro är den bäste i karaktär, och de bäste bland er är de som är bäst mot sina fruar.”

(Profeten Muhammad, frid vare med honom – Tirmidhi, hadith nr 1162; Abu Dawud, hadith nr 4682)

Islam, Iman och Ihsan – De tre dimensionerna

Den berömda Jibril-hadithen (Bukhari nr 50; Muslim nr 8) lägger grunden för att förstå vad det innebär att vara en god muslim. I den frågar ängeln Jibril (Gabriel) Profeten om tre saker:

- Islam (الإسلام) – Yttre underkastelse och handlingar: de fem pelarna (shahada, salat, zakat, sawm, hajj).
- Iman (الإيمان) – Inre tro: de sex trossatserna (Allah, änglar, skrifter, profeter, Yttersta dagen, qadar).
- Ihsan (الإحسان) – Fullkomlighet i dyrkan: ”att dyrka Allah som om du ser Honom, och om du inte ser Honom – vet att Han ser dig.”

Dessa tre dimensioner visar att godhet i islam inte enbart handlar om yttre efterlevnad, utan om en djup inre inriktning mot Allah – ihsan – som

Vad innebär det egentligen att vara en god muslim?

genomsyrar allt man gör.

De fem pelarna – Grunden för det praktiska livet

De fem pelarna (arkan al-islam) utgör ryggraden i muslimsk praxis och är obligatoriska för varje vuxen, kapabel muslim:

1. Shahada – Trosbekännelsen

“Ashadu an la ilaha illa Allah, wa ashadu anna Muhammadan rasul Allah” – “Jag vittnar att det inte finns någon gud utom Allah, och att Muhammad är Allahs sändebud.” Shahadan är porten till islam och grunden för all annan praxis.

2. Salat – De fem dagliga bönerna

Bönen är den direkta länken mellan tjänaren och Allah. Profeten (frid vare med honom) beskrev den som “den troende tröst” (Abu Dawud, nr 4986). Att be fem gånger om dagen strukturerar livet kring ihågkomsten av Allah.

3. Zakat – Den obligatoriska allmosan

Zakat renar förmögenheten och stärker gemenskapen. Allah säger: “Ta av deras tillgångar en allmosa som renar dem och gör dem renhjärtade.” (Koranen 9:103). Det är 2,5 % av sparat kapital per år och betalas till de åtta kategorierna av mottagare nämnda i Koranen 9:60.

4. Sawm – Fastan under Ramadan

Fastan är ett djupt andligt reningsinstrument. Koranen säger: “O ni som tror! Fastan är föreskriven för er, liksom den var föreskriven för dem före er, så att ni kanske fruktar Allah.” (Koranen 2:183). Fastan tränar självkontroll, tacksamhet och empati med de fattiga.

5. Hajj – Pilgrimsfärden till Mecka

Hajj är obligatorisk en gång i livet för den som har möjlighet. Den är en symbolisk påminnelse om den mänskliga likhetens inför Allah – alla klädda i vitt, från alla nationer, dyrkar tillsammans.

Vad innebär det egentligen att vara en god muslim?

Akhlaq – Karaktärens centrala roll

En av de mest missförstådda aspekterna av att vara en god muslim är vikten av akhlaq (أخلاق) – karaktär och moraliska dygder. Profeten Muhammad (frid vare med honom) sade:

”Jag sändes enbart för att fullkomna den ädla karaktären.”

(Ahmad ibn Hanbal, Musnad, hadith nr 8729; al-Bayhaqi, Shu’ab al-Iman)

Imam al-Ghazali ägnar hela det tredje avsnittet av Ihya’ ‘Ulum al-Din åt akhlaq och beskriver hur man renar hjärtat från destruktiva egenskaper (sifat mazmuma) och odlar lovvärda egenskaper (sifat mahmuda). Bland de viktigaste dygderna inom sunniislam finns:

- Sanning (sidq) – i ord, handling och intention.
- Rättvisa (‘adl) – mot sig själv, sin familj och samhället.
- Generositet (karam) – att ge utan att förvänta sig något tillbaka.
- Tålmod (sabr) – i prövningar, i lydnad och i att avstå från det förbjudna.
- Ödmjukhet (tawadu’) – att inte se sig som bättre än andra.
- Barmhärtighet (rahma) – mot människor, djur och skapelsen.

Relationer och samhällsansvar

Att vara en god muslim innebär att uppfylla sina skyldigheter mot andra. Islam specificerar tydliga rättigheter och skyldigheter i relationer:

Mot föräldrarna (Birr al-Walidayn)

Allah kopplar ihop tacksamhet mot föräldrar med tacksamhet mot Sig Själ: ”Din Herre har befallt att ni inte dyrkar någon utom Honom, och att ni visar godhet mot föräldrarna.” (Koranen 17:23). Att respektera och vårda sina föräldrar är ett av islams starkaste etiska imperativ.

Mot grannar

Profeten (frid vare med honom) sade: ”Jibril fortsatte att rekommendera mig om grannen tills jag trodde att han skulle göra grannen till arvinge.” (Bukhari nr 6014; Muslim nr 2625). En god muslim behandlar sina grannar – oavsett religion – med respekt och omsorg.

Vad innebär det egentligen att vara en god muslim?

Mot icke-muslimer

Islam uppmanar till rättvisa och godhet mot alla, oavsett religion. Allah säger: "Allah förbjuder er inte att vara vänliga och rättvisa mot dem som inte bekämpar er för er tros skull och inte driver ut er ur era hem." (Koranen 60:8). En god muslim är en ambassadör för islamisk etik i alla sammanhang.

'Ilm – Kunskapens plikt

Att söka kunskap är en religiös skyldighet i islam. Profeten (frid vare med honom) sade:

"Att söka kunskap är en plikt för varje muslim."

(Ibn Majah, Sunan, hadith nr 224 – klassad som sahih av al-Albani)

En god muslim strävar efter att förstå sin tro på djupet. Det innebär att lära sig grunderna i fiqh (islamisk rättspraxis) enligt en av de fyra skolorna (Hanafi, Maliki, Shafi'i, Hanbali), grunderna i aqida (trosuppfattning), och att regelbundet läsa Koranen med förståelse (tafsir).

Imam al-Nawawi betonar i sin Fyrtio hadither (al-Arba'in al-Nawawiyya) att varje muslims grundläggande kunskapsskyldighet är att känna till vad som är halal och haram i det egna livet och att handla därefter.

Niyya – Intentionens avgörande roll

En av de mest grundläggande lärdomarna i sunniislam är att intentionen (niyya) avgör handlingens värde inför Allah. Den allra första hadithen i Imam al-Nawawis arba'in lyder:

"Handlingar bedöms enbart utifrån sina intentioner, och varje människa får det hon avsiktligt strävade efter."

(Bukhari nr 1; Muslim nr 1907 – från Umar ibn al-Khattab r.a.)

Detta innebär att vardagliga handlingar – att arbeta, äta, sova, ta hand om sin familj – kan bli ibadah (dyrkan) om de görs med rätt intention: att behaga Allah och uppfylla sin roll som Hans khalifa (ombud) på jorden. En

Vad innebär det egentligen att vara en god muslim?

god muslim strävar efter att helga det vardagliga genom ren intention.

Tawba – Ångerns och förlåtelsens väg

Ingen människa är syndfri – och islam erkänner detta öppet. Att vara en god muslim innebär inte perfektion utan ständig strävan och återvändande till Allah genom tawba (ångern). Allah säger:

”Säg: ’O Mina tjänare som har syndat mot sina egna själar! Misströsta inte om Allahs barmhärtighet. Allah förlåter alla synder. Han är den Förlåtande, den Barmhärtige.’”

(Koranen 39:53)

Profeten (frid vare med honom) sade: ”Alla Adams söner syndar, och de bästa av dem som syndar är de som ångrar sig.” (Tirmidhi, hadith nr 2499; Ibn Majah nr 4251). En god muslim faller och reser sig, men vänder sig alltid tillbaka mot Allah.

Sammanfattning – Den goda muslimens profil

Att vara en god muslim är en livslång resa, inte en slutdestination. Det handlar om att:

- Upprätta en levande relation med Allah genom bön, dhikr och Koranläsning.
- Uppfylla de fem pelarna med närvaro och ihsan.
- Odlar en ädel karaktär (akhlaq) i vardagens möten.
- Uppfylla sina skyldigheter mot familj, grannar och samhälle.
- Söka kunskap kontinuerligt och handla utifrån den.
- Helga vardagen med ren intention (niyya).
- Ångra sig och vända tillbaka till Allah när man misslyckas.

”Den bäste av er är den som lär sig Koranen och lär ut den.”

(Bukhari, hadith nr 5027)

Källor och vidare läsning

Primärkällor

- Al-Quran al-Karim – Citerade verser: 2:183, 9:60, 9:103, 17:23, 39:53, 60:8.
- Sahih al-Bukhari – al-Bukhari (810–870). Hadith nr: 1, 50, 5027, 6014.
- Sahih Muslim – Muslim ibn al-Hajjaj (815–875). Hadith nr: 8, 1907, 2625.
- Sunan al-Tirmidhi – al-Tirmidhi (824–892). Hadith nr: 1162, 2499.
- Sunan Abi Dawud – Abu Dawud (817–889). Hadith nr: 4682, 4986.
- Sunan Ibn Majah – Ibn Majah (824–887). Hadith nr: 224, 4251.
- Musnad Ahmad – Ahmad ibn Hanbal (780–855). Hadith nr: 8729.

Klassisk islamisk litteratur

- Al-Ghazali, Abu Hamid (1058–1111). Ihya' 'Ulum al-Din. Kairo: Dar al-Ma'rifa. (Del III: Kapitel om akhlaq och hjärtats sjukdomar.)
- Al-Nawawi, Yahya ibn Sharaf (1233–1277). Al-Arba'in al-Nawawiyya ("De fyrtio haditherna"). Beirut: Dar Ibn Hazm, 2003.
- Al-Nawawi, Yahya ibn Sharaf (1233–1277). Riyadh al-Salihin. Beirut: Dar Ibn Hazm, 2003.
- Ibn al-Qayyim al-Jawziyya (1292–1350). Zad al-Ma'ad ("Proviant för den yttersta resan"). Beirut: Muassasat al-Risala, 1994.
- Al-Bayhaqi, Ahmad ibn al-Husayn (994–1066). Shu'ab al-Iman. Beirut: Dar al-Kutub al-Ilmiyya, 1990.

Modern litteratur

- Tariq Ramadan. In the Footsteps of the Prophet: Lessons from the Life of Muhammad. Oxford University Press, 2007. ISBN: 978-0195308808.
- Hamza Yusuf. Purification of the Heart. Starlatch Press, 2004. ISBN: 978-1929694150. (Baserad på al-Mawlud's Matharat al-Qulub.)
- Ingrid Mattson. The Story of the Qur'an: Its History and Place in Muslim Life. Wiley-Blackwell, 2007. ISBN: 978-1405122573.
- Sherman Jackson. Islam and the Problem of Black Suffering. Oxford University Press, 2009. ISBN: 978-0195329247.

Artikeln följer sunniislams ortodoxa tradition och de fyra etablerade rättsskolorna. Den syftar till att ge vägledning och inspiration och ersätter inte personlig rådgivning från lärda imamer eller islamiska institutioner.